

KAKSOSET PUHUVAT KAKSOSUUDESTA

Seppo Aho

Identtinen kaksonen

Seuraavassa on kaksosuutta ja yleensä monikkoutta koskevia kysymyksiä, keskustelujen aiheita, keskustelujen tuotoksia ja niiden tarkasteluja kaksosen ja kaksosuuden näkökulmasta. Aiheita taustoitettiin alustavasti nettisivulla [www. Kaksosuustapaaminen.fi](http://www.Kaksosuustapaaminen.fi). Jatkossa käytän usein määritettä kaksosuus vaikka tarkoitan samalla monikkoutta.

Keskustelukysymykset on johdettu pääosin tutkimuskirjallisuudesta: Mary Rosebeau: *How Twins grow up* 1987. Abigail Pogrebin: *One and the Same. My Life as an Identical Twin and What I've Learned About Everyone's Struggle to Be Singular* 2009 .Kumpula Ulla, Kaprio, Jaakko, Lavikainen Anniina, Moilanen Irma: *Kiehtova kaksosuus - Monikkosisarusten elämää* 2020.Tiina Jalava: *Minä haluan olla elämäni ainoa minä*(Pro gradu-tutkielma). Seinäjoen kaksosuustapaamisessa saatoimme käsitellä keskusteluaiheita vain lyhyesti ja yleisellä tasolla. Niistä on jäljempänä muistiot ja keskusteluihin osallistuivat sekä monikot että heidän läheiset.

Kaksoset puhuvat kaksosuudesta- teeman laajemman ja myöhemmin tapahtuneen tarkastelun kannalta oli ratkaisevaa toiminannajohtaja Ulla Kumpulan oivallus tuoda jo aikaisemmin sanoitettuja kaksosuuspuheenvuoroja Seinäjoen tapaamiseen. Nämä puheenvuorot ovat Miia Saastamoisen tuotoksesta Ikuinen Side 2007. Näitä ja eräitä muita dokumentteja olen tarkastellut kaksosuuskirjallisuuden antamassa viitekehyksessä ja oman kaksosuuteni näkökulmasta.

Ne ovat eräiden monikkojen, tässä identtisten kaksosten, erilaisten kokemusmaailmojen tuotoksia. Arviointini ovat enemmän pohdiskelevia ja kaksosuusominaisuuden piirteiden mahdollisimman varovaista tunnustelua. Ne voivat antaa virikkeitä laajemmalle keskustelulle tai perusteellisemmille tutkimuksille. Sellaisenaankin ne ehkä paljastavat jotain oleellista kaksosuudesta. Ja osaltaan tekevät sitä tunnetuksi ja ymmärrettäväksi.

Kaksosuustapaamisen tarkoitus oli ensisijaisesti tavata monikkoja ja perehtyä asiantuntijoiden johdolla monikkouteen. Mutta samalla kiinnittää käytettyjen puheenvuorojen kautta huomiota meidän monikkojen psykososiaaliseen hyvinvointiin ja siihen vaikuttaviin tekijöihin. Nykyisin monikkojen fyysisen hyvinvoinnin tekijät ovat hyvässä seurannassa ja kontrollissa. Monikkojen psykososiaalisen puolen kysymyksien hallinnassa ja ymmärtämisessä on vielä kaksosten puheenvuorojenkin valossa paljon tekemistä.

Kaksoset puhuvat ja arvioivat kaksosuutta

Kysymyksiä ja vastauksia

1.) Eroaako kaksosten välinen kommunikointi ja vuorovaikutus jotenkin tavanomaisesta vuorovaikutuksesta?

”Meillä on yhteinen salainen kieli.Se on ilmeillä ja eleillä tapahtuvaa niin pienieleistä

kommunikointia, etteivät muut huomaa ja ymmärrä sitä. Se on meidän tapa viestiä toisillemme asioita, joita emme halua muiden kuulevan”(Saastamoinen 2007)

Kaksoset viettävät paljon aikaa keskenään. Kaksoset ymmärtävät tunnetusti toisiaan monipuolisesti ja mutkattomasti. Silloin muiden on vaikeampaa seurata vuorovaikutusta ja jäävät näin helposti ulkopuoliseksi. Mutta sama asia koskee myös kaksosia. Hekin voivat jäädä aluksi jo vuorovaikutuksen tasolla ulkopuoliseksi ja se voi myöhemmin tuoda vaikeutta ihmissuhteiden solmimisessa ohi kaksosuuden.

2.) Kaksosuus suojaavana tekijänä ja vahvuutena elämänkaaren eri vaiheissa

”Riitelemme paljon mutta yhteisrintamamme muuta maailmaa vastaan pitää, pitää ja pitää”(Saastamoinen 2007)

Kaksosuus on samalla elämänvahvuutta. Kaksoset ovat vahvoja yhdessä kunhan keskinäiset välit pysyvät sopuisina. Arjen sujuvuuteen läheinen toveruus tuo monia mahdollisuuksia.

Edellinen puheenvuoro antaa tilaa ajatukselle, että kaksosilla on oma maailmansa. Se eroaa jotenkin muiden kokemusmaailmasta. Siitä ei voi muilla olla tarkkaa käsitystä, joten sitä voi olla vaikeata jakaa muiden kanssa ja tulla täydellisesti ymmärretyksi.

3.) Kaksosten läheisriippuvuus monitahoisena kysymyksenä

”Olemme toistemme parhaat ystävät emmekä koskaan ole olleet erossa pitkään. Muiden on ehkä vaikea ymmärtää että meillä on pakottava tarve olla yhteyksissä toisiimme aktiivisesti. Ihmisten on hankala hyväksyä, että he jäävät elämässämme aina kakkossijalle”(Saastamoinen 2007)

”Olemme kuin yksi persoona jakautuneena kahteen ruumiiseen. Se on joskus raskasta. Ainainen huoli siitä, missä toinen puoli on ja miten hän voi, seuraa jatkuvasti mukana. Myös toisen ongelmat ja mielentilat tuntuvat omilta. Jos toisella on paha olla se sattuu myös itseeni. Hänen ongelmansa ovat myös minun ongelmiani”(Saastamoinen 2009)

Kaksosuus voi olla, vaikka sitä ei yleensä tuoda esille, myös psykososiaalinen riskitekijä, jos yksi ja läheinen ihmissuhde ohittaa ja rajoittaa pysyvästi muita ihmissuhteita. Kaksonen/monikko voi tämän seurauksena jäädä kykenemättömäksi ja haluttomaksi solmimaan läheisiä ihmissuhteita ohi kaksosuuden. Nuorena kaksosuuden ulkopuolisen toveruuden merkitys on kuitenkin tärkeä persoonallisuutta kehittävä ja rakentava elementti, mikä vähentää eritasoista syrjäytymistä ja yksinäistymistä.

4.) Kaksosuus menestystekijänä työelämässä ja opiskeluissa

Kaksosuus ja monikkous on tietyllä tavalla erilaisuutta, pääsääntöisesti myönteistäkin poikkeavuutta normaalista. Oppiaineissa psykologia, sosiologia ja kasvatustiede ovat alueita, joihin monikkouden psykososiaalinen tutkimus perinteisesti sopii. Kun on puhe erilaisuudesta, erityispedagogiikka voisi hienosyisin työkaluin ja lähestymistavoin antaa uutta näkemystä monikkouden olemukseen ja siihen miten monikkous on hyvä kohdata. Esimerkiksi varhaiskasvatuksessa ja oppivelvollisuuden piirissä. Tällöin monikkouden vahvuuksia paremmin opittaisiin hyödyntämään, kuten seuraavassa esimerkissä on tapahtunut.

Oulussa Seppäsen veljesten, Pertti ja Markku, menestystä opinnoissa edisti keskinäinen ja tehokas yhteistyö alakoulusta alkaen. Monipuolisen työuran lisäksi veljeksistä toinen suoritti kolme tohtorin tutkintoa ja toinen yhden. Molemmilla on aviopuoliso ja lapsia. Lähtökohdiltaan he sanoivat silti olevansa vain ujoja maalaispoikia Utajärven Sanginkylästä ja että he oppivat ensin lukemaan, sitten kirjoittamaan ja lopuksi puhumaan. Kaksosuus oli heidän mielestään tärkeä menestystekijä ja voimavara hyvän itsetunnon lisäksi.

-Kannattaa luottaa itseensä, Pertti Seppänen sanoi.

- Ja jos mahdollista, kannattaa syntyä kaksosiksi, Veikko Seppänen lohkaisee (Kaleva 5.6.2022)

Kaksosten tiimin taustat Seinäjoella muistuttavat hieman Seppäsen veljesten taustaa. Meidän tiimissä oli yksi tekniikan tohtori, yksi tuplatohtori, yhteiskuntatieteiden lisensiaatti ja diplomi-insinööri.

Omaa koulutus- ja työuraani voin myös tarkastella oman kaksosuuteni kautta. Työsuhteita oli kymmenkunta eri paikkakunnalla Oulun ja Helsingin välillä. Monissa tehtävissä työ- tai virkasuhde olisi voinut jatkua. Moninaisia ja eritasoisia opintosuorituksiakin kerustelin. Voin nyt ajatella, että kyse saattoi olla myös oman, jakamattoman persoonan etsimistä ja rakentamista ohi kaksosuuden. Mutta siinä kaksosuus on antanut virikkeitä, motivaatiota ja kannustavia esimerkkejä - puolin ja toisin.

5.) Kaksosuus erilaisuutena, koettuna rajoitteena tai erikoisten kohtaamisten mahdollistajana

Erilaisuus voi näyttäytyä samanlaisuutena. Jos kaksosuussuhde jää pysyväksi ja vallitsevasti, se voi ajan mittaan tuottaa erikoisia, jopa karrikoivia ominaisuuksia. Sopiva ja liioiteltu esimerkki tällaisesta olisi sarjakuvalehti Tintin alati monenlaisiin kommelluksiin joutuneet yksityisetsivät Dupond ja Dupont. Kaikista kommelluksista huolimatta he pärjäävät eli ovat selviytyjiä. Siinä näkyisi kaksosuuden eräs vahvuus, resilienssi. Kaikista kompuroinneista selvittää tavalla tai toisella.

Tähän voin lisätä kuulemani tarinan eteläpohjalaisista kaksosista, jotka poikavuosinaan osallistuivat hiihtokilpailuun. Ylivoimaisena voittajana saapui maaliin kaksonen, sanottakoon häntä tässä Väinöksi. Mutta joku oli huomannut, että lähtöpaikalla oli ollut vain toinen veljeksistä eli Eino. Kun asiaa tarkemmin tutkittiin selvisi, että jossain ladun

mutkassa Eino lopetti hiihdon ja Väinö jatkoi tästä hiihtoa tuorein voimin. Pojat jäivät sitten kiinni keppostelustaan. Mutta he puolustautuivat energisesti ja vilpittömästi: ”Eihän me oltaisi muuten voitettu!

”Jotkut pojat tuntuvat joskus ajatelleen meitä yhtenä ja samana henkilönä. Muistan eräänkin tapauksen nuoruudestamme, kun yksi poika tuli kysymään alammeko seurustelemaan hänen kanssaan. Hämillään yritimme selventää, että kumpaa meistä hän tarkoitti. Vastaukseksi poika tokaisi: ”Ihan sama. Kumpi vaan” (Saastamoinen 2007)

Monikoilla on ehkä se etuisuus, että meihin lähtökohtiasesti suhtaudutaan kiinnostuneesti myönteisesti ja mahdolliset erikoisuudet on helppo sivuuttaa kaksosuuteen kuuluvina.

6.) Kaksosuus huomion kohteena: rasitetta, rajojen rikkoutumista vai myönteinen kokemus.

”Parasta on yhteenkuuluvuus ja tieto, että on joku, joka varmasti ymmärtää ja johon voi täydellisesti luottaa. Toinen on tukena ja turvana, oli asia mikä tahansa. Tällaista henkistä yhteyttä en ole pystynyt kokemaan kenenkään muun kanssa” (Saastamoinen 2007)

”Jossain mielessä kaksosena oleminen ja eläminen on ollut raskasta kompurointia. Olen tehnyt elämässä tärkeitä ratkaisuja nopeasti, kun taas hän on harkitsevampi. Kärsin hänen päättämättömyydestään. Toisen ongelmia kuunnellessani tunnen kyllä epäonnistuneenikin” (Saastamoinen 2007)

Sisarussuhteissa kaksosuus voi olla riskitekijä. Kaksosuuden jatkuva esilläpito ja huomion kohteena oleminen ei ole vähäinen asia muiden sisarusten näkökulmasta. Tällä voi olla haitallisia seurauksia.

Kaksosuus voi olla kaksosten olemassaolon herkkää ydintä (Pogrebin 2009 Rosembeau 1987)

Ja sinne ei aina ketä tahansa haluta päästää. Koska näin usein käy, tapahtuma voidaan erityisesti kehityksen varhaisina vuosina kokea häiritsevänä tunkeutumisena yksityisyyteen. Mutta tähän yleensä totutaan ja mukaudutaan. Jos tätä tapahtuu jatkuvasti, mahdollisuudet rakentaa ja ylläpitää omia rajoja, omaa jakamatonta identiteettiä ja tervettä itsetuntoa voivat heiketä.

12.) Kaksoset elämäkumppaneina

”Se että olen kaksonen, heijastuu myös parisuhteeseeni. Puolisoni syyttää minua jatkuvasti siitä, kuinka pidän veljeäni häntä tärkeämpänä. Hän ei pysty millään ymmärtämään läheistä suhdettamme. Olenkin sanonut vaimolleni, että hänen olisi pitänyt tietää alttarille astellessaan, että lausumalla ”tahdon” hän on tavallaan naimisissa myös toisen miehen kanssa ” (Saastamoinen 2007)

On luonnollista ja asiaan kuuluvaa, että jos liikun kaksosisveljeni asuinalueella, täytyy ja on syytä varautua monen tyyppisiin kohtaamisiin. Tai sitten kiiruhtaa eteen päin ympärille katsomatta. Kohtaamiset ovat yhä enemmän kiinnostavia ja miellyttäviä, kun kaksosuusominaisuus ja sen olemuksen hallinta on vahvistunut ja vakiintunut. Kaksosuusominaisuus vaikuttaa sukupolvikokemuksinkin. Tyttärenpoikani puhuu ”erikoispapasta!”

13.) Kaksoset isinä ja äiteinä.

Myönteinen puheenvuoro MTV-uutisten haastattelussa 26.8.2023 kaksoselta: ” Kaksosia ei kaikille anneta! Niistä voimme olla ylpeitä ja luottaa,että kyllä selviämme äitiydestä.

14.) Kaksosten asema vähemmistönä

Kaksosuus on jonkinlainen erilaisuus ja sellaisena riskitekijä. Ensin lääketieteellinen ja myöhemmin psykososiaalinen. Lääketieteen ja muiden biotieteiden piirissä kaksosuustutkimukset ovat tärkeitä ja niiden rahoitus ja tutkimusharrastus on hyvä. Muu tutkimusintressi on vähäisempää, koska kaksosia on vähän, vain noin 1.4.% syntyneistä. Jos kaksoset ja monikot järjestäytyisivät, meillä olisi mahdollisuus vaikuttaa meille tärkeän psykososiaalisen monikotutkimuksen lisäämiseksi.

Monikkojen asema vähemmistönä tarkoittaa sitä, että vähemmistön täytyy sopeutua. Jos tämä sopeutuminen on pakkotahtista ja nopeaa, voitaneen puhua erityisestä ”vähemmistöstressistä”,. Tätä voi lisätä se, että monikkojen vanhemmilla, lastenneuvoloilla ja varhaiskasvattajilla ei välttämättä ole tarpeellista tietoa monikkoudesta.

15.) Kadonneen kaksosen merkitys ja vaikutus toisen kaksosen elämässä.(Kaksosista toinen on menehtynyt synnytyksessä tai myöhemmin)

Kadonnut kaksonen voi löytyä vähäisenä jäänteinä eloon jääneen kaksosen kehosta. Erään arvion mukaan ns kadonnut kaksonen voi vaikuttaa toisen kaksosen mielenmaisemaan. Esim kaipauksena, hylkäämisen ja epätäydellisyyden kokemuksena, levottomuutena, jatkuvana etsintänä ja suruna (Pogrebin 2009).

Eräässä anonymiksi tarkoitettussa kaksosuuspuheenvuorossa 26.8.2023 ns kadonneen kaksosen sisarus kertoi, että hän menetti kaksoissisaruksensa noin vuoden ikäisenä. Hän oli vanhempiensa mukaan etsinyt kontaten huoneesta toiseen siarustaan viikkokausia. Ruokakaan ei kelvannut. Vanhemmat pelkäsivät jo menettävänsä toisenkin lapsensa. Tästä kuitenkin selvittiin. Myöhemmin sisarus koki kadonneen kakosen voimaannuttavana ja myöhemmin elämäänsä kannattalevana asiana. Tämä kertomus korostaa kaksosuuden syvää erityisluonnetta.

Tähän liittyy eräs muistokirjoitus, jossa lähiomaiset muistelivat erästä ”kadonneen kaksosen” kuollutta veljeä. Hän oli vaihtanut usein työtehtäviä ja ammatteja. Hänellä oli myös vaikeuksia läheisissä ihmissuhteissakin. Mutta lopuksi:” Rami muisteli menneitä aikoja, ja varsinkin kaksoisveljen menetys mietitytti: olisiko elämä ollut erilaista, jos veli olisi elänyt? Nyt Rami on saanut rauhan”(HS 16.11.2022)

16.) Kaksosuusominaisuus yksilöllisen identiteetin rakentumisen hidasteena tai muokkaajana

Varsinkin identtisiin kaksosiin saattaa soveltua johonkin määrään asti perinteinen uskomus: Kaksoset ovat sama henkilö kahdessa ruumiissa. Myöhemmin erilaisten ja eritahtisten kehitysvaiheiden jälkeen huomataan, että sittenkin nämä kaksoset ovat kaksi eri ihmistä, mutta samanlaisissa ruumiissa. Kaksosuusside voi mielestäni heikentyä vuosien saatossa niin, että asiallisesti identtisten kaksostenkin suhde on lähes samanlainen kuin sisaruksilla yleensä. Kasvuympäristö ei aina tue kaksosten yksilöllistä kehitystä ja kaksosten pääsyä ”omille jaloilleen”. Seurauksena voi olla persoonallisuuden, toimintakyvyn ja koko kapasiteetin rajoittumista. Toisaalta liian nopea eriyttäminen taas voi traumatisoida jompaa kumpaa tai molempia.

17.) Myönteisen kaksosuussuhteen merkitys kaksosille.

Psykososiaalisissa kaksosuustutkimuksissa helposti korostuvat kaksosuuden moninaiset erityiskysymykset, joista voidaan rakennella uhkakuvia. Riskitekijät eivät useinkaan tule täysimääräisinä ja vakavina. Meillä kaksosilla on elämänkaaren eri vaiheissa hyvä tuntuma riskitekijöihin, opimme niitä välttämään ja ainakin tulemaan toimeen niiden kanssa. Keskeistä on se, miten meitä monikkoja kohdataan ja kohdellaan meidän olemuksemme edellyttämällä tavoilla. Mutta tämä edellyttää asiaa perehtymistä ja ehkä monipuolista monikkotutkimustakin. Myös kaksosten kokemukset ja puheenvuorot, vaikka ne ovat sidoksissa sukupolvikokemuksiin ja kasvuympäristöön, antaisivat hyvää tietoa ja tuntumaa vanhemmille monikkojen kasvatuskysymyksiin.

”Pidän suurena voimavarana sitä, että minulla on samanikäinen kasvukumppani samoine mieltymyksineen. Elämä olisi varmaan monin verroin vaikeampa ja tylsää ilman samanhenkistä kaveria, jonka kanssa jakaa ilot ja surut”(Saastamoinen 2007)

18.) Miten ja milloin olet kaksosena tiedostanut kaksosuusominnaisuutesi mahdollisesti erilaisuutena, jos ja kun sellaista on tapahtunut

”Vieraiden ihmisten seurassa kaksosuus tuo itsevarmutta. Ilman häntä tuntuu kuin osa minua puuttuisi”(Saastamoinen 2007)

19.) Kaksosten syrjäytymis- ja hylkäämiskokemuksia.

”Nuorena kuljimme rintarinnan kaikissa asioissa ja meidät koettiin yhdeksi paketiksi. Myöhemmin kaveripiirin muuttuminen toi tunteen, että emme ole enää yksi ja sama persoona. Vaikka näin jälkeen päin ajatellen vasta siitä alkoi oman identiteetin rakentaminen, niin silloin tunsin aluksi itseni lähinnä vain mitättömäksi, ulkopuoliseksi ja hyljättyksi. Vei aikansa oppia elämään yksin.” (Saastamoinen 2007)

Vanha kaksosuuksuhteiden kuvaus löytyy Raamatusta (Kumpula ym 2020). Kun patriarkka Jaakob kohtaa faaraon, Jaakob kertoi faaraolle, että ”olen elänyt vaeltajan elämää satakolmekymmentä vuotta . Vähälukuiset ja onnettomat ovat elinvuoteni olleet ...” (1.Moos 47:9). Tähänkin voisi soveltaa kaksosuusnäkökulmaa, mikä selittäisi Jaakobin melankoliaa hänen elämänsä huippuhetkenä, jossa hän tuli esitellyksi silloisen suurvallan hallitsijalle, Egyptin faaraolle. Alakuloisuus johtuisi pitkäaikaisesta välikiristä Eesau-nimisen kaksoisveljen kanssa.

20.) Kaksosen oman persoonan rakentuminen ja rakentaminen erilaisina yksilökokemuksina.

”Kaksosena on vaikea saada omia ystäviä, mikä on välillä tosi ärsyttävää. Koska siskoni muutti asuinpaikkakunnallemme vasta minun jälkeeni, olen ollut se, joka on tutustuttanut hänet kaikkiin ystäviini. Elämäni vakiinnuttua ja rauhoituttua, tuntui kuin siskoni olisi ominut kaikki kaverini. Mutta ehkä tuokin on sitä kuuluisaa kateutta mitä ainakin meillä esiintyy. Jos ostan hajuveden, ei mene kauan kuin siskoltani löytyy samanlaisen tuoksu. Hän oikein kylpee siinä niin että minua alkaa etoamaan koko haju, Tai kun ostin laukun, sisko osti samanlaisen heti seuraavana päivänä. Ja monet hyvät ideat ovat hetken päästä siskon hyviä ideoita” (Saastamoinen 2007)

”Ei kaksosuus ole ikinä erityisen merkitykselliseltä tuntunut. Muut ihmiset huomioivat sen paljon voimakkaammin kuin me”(Saastamoinen 2007)

”Ajattelin ihmisten pelleilevän kysellessään kumpi olen... Tavoissa, arvoissa ja mielipiteissä tunnistan kyllä paljon samaa, Joka tapauksessa en koe olevani kaksonen, vaan pikemminkin pelkkä sisko vaan”(Saastamoinen 2007)

21.) Onko mielestäsi kaksosilla mahdollisuus ja edellytykset saada kokea täydellinen ja yksilöllinen itseisarvo ohi kaksosuusominaisuuden?

”Meitä sanottiin kakkosiksi, tuplavahingoksi, Eevauillaksi, Ullaeevaksi, litaksi ja Hilmaksi. Ikään kuin olisimme yksi ja sama persoona. Vanhempamme eivät erottaneet meitä”(Saastamoinen 2007)

” Tällä hetkellä koen meidän jossain määrin etääntyneen toisistamme. Molemmilla onkin oma kaveripiiri lukuun ottamatta muutamaa yhteistä lapsuuden ystävää. Välillä kuitenkin tuntuu, etteivät he saa koskaan ... sitä ... käsitystä, että olemme oikeasti kaksi eri ihmistä.

Heidän käsityksensä mukaan olemme jollain tavalla aina samassa persoonassa”(Saastamoinen 2007)

22.) Millaisia tukitoimia kaksoset ja heidän kasvattajat voisivat tarvita?

Kun luemme näitä autenttisia kaksosuuspuheita, on perusteita puhua myös erilaisuudesta, jonka tuottaa kaksosuus. On samalla pohdittava, tarvitaanko ja millaisia tukitoimia monikkoperheet tarvitsevat. Tällöin erityispedagoginen lähestymistapa, joka tutkii herkillä ja tarkoilla mittarein erilaisuutta ja sen tarjoamia myönteisiä mahdollisuuksia, olisi hyödyllinen. Monikoille voitaisiin laatia yksilöllisiä, tavoitteellisia, joustavia ja seurattavissa olevia kehityspolkuja vanhemmuuden tueksi.

23.) Kaksosuus elämäntavan jäsentäjänä

”Olemme asuneet toistemme nurkissa usempaankin otteeseen ., kunnes löysimme virallisesti yhteisen unelmatalomme. Nykyinen asumismuoto siskoni kanssa on ehdottomasti paras ratkaisu. Molemmilla on yksityisyys ja omat tilat, vaikka jaammekin arkiaskareet kuin aviouolisot konsanaan. Hän hoitaa pihan ja ruoanlaiton, kun taas minun vastuuulla on pyykinpesu. Autamme tosiamme kaikissa asioissa, On ihanaa tietää, että että tuki ja turva on aina olemassa”(Saastamoinen 2007)

24.) Kaksosten pelkistettyjä elämäntarinoita ja ammatillisia kehityspolkuja ja kaksosuuden merkitys siinä.

Näitä tarvitaan kaksosuusominaisuuden syvällisemmän ymmärtämisen takia, mutta niiden tuottaminen ei ole helppoa. Monikkouteen liittyy kautta aikojen paljon muitakin läheisiäkin ihmissuhteita erityisesti perheissä. Tällöin kaksosuuden tuottamat erityiskysymykset ja ongelmat helposti ohitetaan

25.) ” Minä haluan olla elämäni ainoa minä”, on sanottu. Mutta onko se kaksosten osalta aina ja täysin mahdollista ?

Tähän kaksoset usein pyrkivät ja kurottautuvat. Tavoitteeksi on asetettu joustava kaksosuussuhde ja tässä kaksosuussuhdetta ei kielletä tai vähätellä.

26.) Kaksosten itsetunto-ongelmat.

Jos kaksonen tulee huomattua vain kaksosena, oman identiteetin rakentaminen voi vaikeutua. Kaksosten oman henkilökohtaisen identiteetin kehittymistä tulisi tukea. Niin, että kaksonen saisi kokea olevansa oman ja henkilökohtaisen huomion ja kohtaamisen arvoinen ohi kaksosuuden.

Jos aito ja voimakas läheisriippuvuus jää monikoilla voimaan, mahdollisuus päästä omille jaloilleen voi heikentyä. Tällainen ominaisuus kuuluu jossain vaiheessa kaksosuuteen.

Tällöin he ovat tietyllä tavalla omassa perusominaisuudessaan. He ovat tyytyväisiä ja onnellisia. Jos tällainen suhde väkinäisesti ja äkillisesti murtuu tai sen muutos on välttämätöntä, merkitse se usein kaksosen jo vakiintuneen tai vakiintumassa olevan persoonallisuuden muuttamista, sen rakentumista ja rakentamista uudelleen, ainakin osittain toiseen kertaan. Ehkä kivuliaidenkin yritysten ja erehdysten kautta.

27.) Kokemuksia tasapainottelusta kaksosuusidentiteetin ja yksilöidentiteetin välillä.

"Olen onnellisempi kun en ole hänen lähellään. Tapaamme suurin odotuksin, mutta kohtaamisistamme tulee aina katastrofeja, jotka päättyvät riitaan. Kun tällä hetekellä mietin kaksosena olemisen tähtihetkiä ja aallonpohjia, muistan etupäässä vain jälkimmäisiä"(Saastamoinen 2007)

Siskoni on kyllä paras ystäväni, mutta jos saisin valita, tahtoisin meidän mielummin olevan aivan tavallisia siskoksia(Saastamoinen 2007)

Selväsanaisesti amerikkalainen kaksonen on sanonut tarkemmin perustelematta:"Kaksosuus on pilannut elämäni"(Pogrebin 2009).

Tässä kaksonen ehkä arvioi, että juuri kaksosuus on tuonut hänen elämäänsä menetyksiä ja pettymyksiä. Voidaan toisin päinkin ajatellen kysyä, voiko persoonallinen kaksosuusominaisuus tuottaa kaksosten lähipiirille pettymyksiä ja menetyksiä ja millä tavoin.

Minä vai me? Monikkouden peruskysymys on usein tässä. Miten löytää, tarpeeksi joustava,rakentava ja omaehtoinen tasapaino kaksosuussiteen ja yksilöidentiteetin välillä. Ongelmia ja haasteita riittää elämän pelikentässä muillakin kuin monikoilla ja kaikkia monikkojen kohtaamia ongelmia ei voi lukea monikkoudesta johtuvaksi.

28.) Millainen elämäkokemus sinulla, ehkä jo varttuneena monikkona on: Katsotko olevasi menestyjä,selviytyjä vai syrjäytyjä? Tai yhdistelmä edellisistä. Ja miten monikkous on saattanut vaikuttaa tähän?

39.) Moni-ilmeinen monikkous

Voidaanko monikoille ja heidän vanhemmilleen antaa yksityiskohtaisia ohjeita, miten tulla toimeen monikkouden kanssa, miten monikkoja tulisi kasvattaa ja miten monikkoutta tulisi kohdata.Edelliseen pohdintaan viitaten: Ehkä ei olekaan yleispäteviä ohjeita. Uskotaan, että isät ja äidit ja monikkojen läheiset löytävät hyviä ja tilannesidonnaisia käytäntöjä ja toimintatapoja, joilla kohdata monikkoja. Ja monikkojen moninaisetja ylisukupolviset kokemukset antavat hyviä viitteitä.

Yhden monikon mielipide: Jos monikot onnistuvat jossain elämän vaiheessa lisäämään fyysistä välimatkaa toisiinsa, hallitusti ja vähitellen, heidän oman persoonallisuuden rakentamisen ja rakentumisen mahdollisuudet paranevat. Esimerkiksi hankkiutumalla eri osoitteisiin. Lopputulos voi olla joustava ja myönteinen monikkosuhde, jossa on tilaa ja mahdollisuuksia monipuolisille ystävyysuhteille ja toveruudelle ohi monikkoudenkin

YHTEISÖLLINEN TEHTÄVÄ 1

Kaksosuustapaaminen Seinäjoella 26.8.2023

Työryhmä:identtiset kaksoset

Sihteerinä toimi Timo Aho

Kommunikaatio ja vuorovaikutus: Todettiin, että riippuvuutta esiintyy. On vertailua, mutta siihen on totuttu ja sitä ei pidetty pahana. Todettiin, että esimerkiksi eri työvuoroissa työskentelevät kaksoset voivat sujuvasti tuurata toisiaan tarvittaessa.

Kaksosten itsetuntokysymyksestä mainittiin määrittelyn ja mittaamisen ongelmat. Kaksosuus vaatii enemmän aikaa identiteetin lopullisen rakentumiseen. Kaksosuus ei kuitenkaan välttämättä ole ratkaiseva asia elämässä verrattuna muihin samassa vaiheessa eläviin. Kaksosuudesta riippumattomia elämään vaikuttavia tekijöitä on paljon, ne ovat usein yllättäviä ja vaikeasti selitettäviä.

Kaksosuus tarjoaa ainutlaatuisen vertaistuen. Lisäksi myöhemmässä elämänvaiheessa kaksosten samanlaisuus tarjoaa mahdollisuuden laajempaan ihmissuhdeverkostoon: Kaksoset muistetaan paremmin, samat ihmiset, jotka ovat tutustuneet toiseen voivat helpommin ystävystyä myös toiseen kaksoseen. Kaksosuus helpottaa lähentymistä toisiin ihmisiin.

Erilaisuuden kokemuksia on ja ne voivat esiintyä eri voimakkuuksina elämän eri vaiheessa.

Mainittiin prof. Kaprion päätössanat siitä, että kaksoset ovat ihan kelpo kansalaisia. Lausuma hyväksyttiin. Todettiin, että olemme ihan normaaleja ja tämä osa sopii.

Kaksosilla on kullakin omat elämänvaiheet ja elämäntarinat, niistä riittää aineistoa jatsoon.

YHTEISÖLLINEN TEHTÄVÄ 2.

Kaksosuus läheisten arvioimana

Kaksosuustapahtuma 26.8.2023 Seinäjoki

Suomen ensimmäinen kaksosuustapahtuma Seinäjoella.

Iltapäivän yhteisöllinen tehtävä ryhmissä Seppo Ahon johdolla.

Kysymykset ja keskustelun aiheet. Muistio: Kristiina Heinonen

Ryhmä koostui seuraavista kaksosten ympärillä olevista ihmisistä: isovanhemmat/ mummo/ ukki, kaksosten äiti, kaksonen, kaksosten sisarus, anoppi, puoliso, sukulainen, ystävä

Keskusteluhetki yhdessä vahvisti yhteisöllisyyttä yhteisen asian äärellä olevien ihmisten kesken. Ryhmän vuorovaikutteinen keskustelu oli monipuolista, mutta toi esille kolme teemaa. Keskustelussamme esille tulleet teemat olivat seuraavat:

1. Kaksosten välinen vuorovaikutus ja vuorovaikutus myös muihin ihmisiin.

Kaksosilla on ilmeisemmin niin joustava keskinäinen vuorovaikutus, että he pystyvät ymmärtämään sanatonta viestintää toisistaan niin, että

aina ei tarvita sanoja. Huomioita olikin tehty siitä, että muiden kuin kaksosten vuorovaikutuksessa voi tulla tilanteita, että kuuliija ei samalla tavalla pysy mukana keskustelussa ja aivan kuin kaksonen ohittaisi vuorovaikutuksessa sanallista viestintää. Kuuliija tavallaan voi jopa jäädä puolitiehen viestin tavoittamisessa. Tilanne ei näyttäydä

saamalla tavalla kaksosen näkökulmasta. Kaksosten välinen keskinäinen vuorovaikutus on sensitiivistä ja he ymmärtävät toisiaan myös sanattomasti. Yksityisyyden ja ihmisen erilaisuuden kunnioittaminen on tärkeää. Kokemukset ovat henkilökohtaisia, mutta niissä on yhteneväisiä piirteitä kaksosten välillä. Monikkoperheet ja kaksoset toivovat sensitiivisempää kohtaamista ja vuorovaikutusta ulkoapäin tulevien ihmisten taholta. Kaksosen voi kokea ikävänä kysymykset liittyen samaan tai erinäköisyyteen, identtisyyteen tai epäidenttisyyteen, nimien unohtumisen ja puhuttelemisen yksikkönä ”kaksoset”. Kaksosen yksilölliseen kohtaamisen kuuluu hänen oman nimensä käyttäminen, johon tulisi aktiivisesti pyrkiä. Monikkovanhemmat ovat tuoneet esille, että toivoisivat rauhan työntäessään vaunuja ja rattaita kodin ulkopuolella ja lupaa katsoa vaunuihin ulkopuolisten ihmisten taholta. Toisaalta huomion saaminen monikkoperhetilanteessa voi olla myös vanhemmilla helppo asia. Monikkoperheet saavat huomiota ulkopuolisten ihmisten taholta ja kokemat asian eri tavalla. Kaksoset huomioivat toisena. Kaksoset auttavat toisiaan eivätkä jätä toisiaan pulaan. He myös puolustavat toisiaan. Oikeudenmukaisuuden ja tasapuolisuuden kokemukset kaksosuudessa ovat myös tärkeitä.

2. Vanhemmuus monikkoperheessä

Kaksosten vanhemmuus on erityistä ja upeaa, etuoikeutettua. Monikkoperheen vanhemmuus on erilaista kuin eri-ikäisten lasten vanhemmuus. Kaksoset muistavat erityisesti tilanteet, joissa he ovat saaneet henkilökohtaista huomioita ja aikaa vanhemmiltaan. Lapsen oman persoonan huomioiminen ja kunnioittaminen on tärkeää. Kaksossuhde on tärkeä ja kaksoselle voimavara, mutta yksilöllisen huomion saaminen merkityksellinen asia. Vanhemmat oppivat tuntemaan lapsensa parhaiten ja pystyvät arjessa kauniisti myötäilemään lasta hänen persoonallisia piirteitä huomioiden. Tämä tukee lapsen yksilöllistä kasvua ja kehitystä. On tärkeää, että ympärillä olevat ihmiset olisivat tietoisia myös näistä vanhempien tekemistä tärkeistä havainnoista. Aiheesta voisi perheessä tulla erinomaisia yhteisiä keskusteluja. Monikkoperheessä molemmat vanhemmat pääsevät osallistumaan heidän lapsen hoitoon. Olemalla lapsen kanssa varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhde vahvistuu.

3. Muutokset ja kehittäminen monikkoperheasioissa

Saavutettavuuden ja tasa-arvioiden näkökulmien kehittäminen Monikkoperheille suunnattu tieto, asiat ja ohjeet tulisivat olla kaikilla paikkakunnilla tasa-arvoisesti saatavilla. Kehittämistyötä laadun saavutettavuuden ja laadun parantamiseksi tulee edelleen yhteistyössä tehdä. Kehittämistyössä monikkoperheiden tulee tulla kuulluksi. Lapsiperhe/ monikkoperhe puhelin (24 t/ vrk), matalankynnyksen palveluna kaikille perheille ja ammattihenkilö perheiden tueksi. Monikkoperheosaaminen tärkeää, jossa ohjaus kohdentuu monikkoperheelle. Monikkoperheiden kanssa toimivien ammattihenkilöiden monikkoperheosaamisen vahvistaminen ja koulutuksen kehittäminen. Monikkoperheosaajien kouluttaminen eri paikkakunnille. Koulutus osaksi ammattihenkilöiden koulutusta. Koulutuksen tulisi kattaa myös varhaiskasvatus ja opettajat. Kaksosuuteen liittyvän tiedon laaja-alainen levittäminen on tärkeää.

4. Lämpimät kiitokset kaikille osallistumisesta, kokemusten jakamisesta ja pohdinnoista teemojemme ympärillä

LOPUKSI

Kaksosuuspuheet teoiksi

Suomen Monikkoperheet ry arvosti neljän identtisen kaksosen Seppo Ahon, Timo Ahon, Jouni Suomisen ja Jyrki Suomisen toimintaa Kaksosuustapaaminen Seinäjoella - tapahtuman toteuttamisessa. Saimme huomionosoituksena 26.8.2023 Vuoden Monikkoteko- kunniakirjan. Siitä vieläkin kiitos järjestölle.

Kaksosuuden erityisyyden ymmärtämiseksi on varmaankin monia monikkotekoja tehtävissä. Voisimme ensinnäkin jatkaa monikkotapaamisia. Se voisi olla todella hyödyllinen foorumi jakaa aitoja monikkokokemuksia.

Joku kirjasto voisi hyvinkin perustaa osaston, johon kerättäisiin kotimaista ja ulkomaalaista monikkoutta ja monikkotutkimuksia käsittelevää kirjallisuutta. Monia ulkomalla tehtyjä kaksosuustutkimuksia voitaisiin kääntää suomen kielelle.

Tutkimuspohjaista monikkotietoutta tulisi saada lisää sosiaali – ja terveysalan ammattilaisia kouluttaviin oppilaitoksiin, mielellään osaksi tutkintovaatimuksia ja opetussuunnitelmia.

Monikkoudessa on lähtökohtaisesti ja enimmäkseen kyse myönteisestä erilaisuudesta, joten myös erityispedagogiikka tutkimuskohdetta myötäilevin lähestymistavoin voisi olla hyödyllinen työkalu täydentämään monikkotutkimusta. Tämän oppiaineen keskiössä on yksilöllisyys, moniammatillisuus ja perhelähtöisyys. Eli kaikkea sitä mitä monikkoperheet tarvitsevat.

Ehkä jo nyt olisi mahdollista, moniammatillisin lähestymistavoin kehittää monikoille ja heidän vanhempiansa tueksi joustava, erityisesti monikkolapsia koskeva seuranta - ja eräänlainen kasvusuunnitelma. Monikkojen psykososiaalisen kehittymisen seuranta voisi alkaa lastenneuvoloista ja jatkua varhaiskasvatukseen ja oppivelvollisuuteen. Näin monikkouden tarjoamia vahvuuksia voitaisiin täysimääräisesti saada esille, niitä hyödyntää ja toisaalta välttää ja pehmentää eräitä monikkouden erityisiä piirteitä, joita voodaan tunnistaa monissa kaksosten puheenvuoroissa.

Edellä oli pohdintaa ja keskustelua monikkoudesta. Erilaisuus ja ongelmalähtöisyys saattaa korostua tarpeettomasti. Mutta on niinkin, että monikkojen maailmassa useimmat monikkouteen kuuluvat erilaisuudet osana persoonallisuutta eivät näyttäyty riskitekijöinä tai ongelmina, vaan olennaisesti monikkouteen kuuluvina. Muutenhan meitä ei olisikaan eikä meitä tarvittaisi maailmassa! Monikkous on monella tapaa myös vahvuutta ja mahdollisuuksia.